

A magyar kaméliás hölgy

Egy érdekes asszony, akit jól ismernek a budapesti vivővilágban, Pilisy Róza,³ tegnap este öngyilkossági kísérletet követett el Magyar utcai lakásán, és halálos sebesülést ejtett magán. Egész nap idegesnek és szomorúnak látszott, hét órakor este egy látogatójával beszélgetett közömbös dolgokról, midőn hirtelen félbeszakította a beszélgetést, átment a szomszédos szobába és az íróasztalon fekvő revolverrel keresztüllőtte magát. A lövés után állva maradt és a besietett vendéghez így szólt: Megöltem magamat! Az orvos konstatálta, hogy a nagy kaliberű revolver golyója a baloldali második borda alatt hatolt a testbe, átfúrta a tüdőt és megakadt a lapocka alatt. Pilisy Róza egész éjjel eszméletnél volt, és kívánságára papot hoztak neki, aki ellátta a halotti szentséggel. Állapota nagyon súlyos, orvosai azonban bíznak benne, hogy megmenthetik életét. Tette okául szerelmi bánatot emlegetnek. Rendezett viszonyok közt élt, újonnan épült és nagy kényelemmel berendezett háromemeletes házában lakott, melynek szalonjában szívesen látta a jókedvű és elmés embereket. Az irodalmat különösen kedvelte. Sőt maga is megpróbálkozott e téren, két kötetet (Pitypalaty és Csillagok) bocsátva közre.

3 Eredetileg Schumaier (Schumayer) Róza (1854–1931). A korabeli Budapesten sokan tudták, hogy Róza, a magyar kaméliás hölgy – akihez igen sok magas rangú politikus, sikeres író, művész járt rendszeresen – Pekár Gyula író és a századforduló idejének nagy befolyású politikusa, kultúrdiplomataja miatt lőtte meg magát, aki egyik napról a másikra faképnél hagyta szeretőjét. Pekár Gyula híresen jóképű férfinak számított, igazi sportman volt, állítólag róla mintázták a Nemzeti Múzeum előtt álló Arany János-szobor Toldi Miklóst ábrázoló alakját. Rózával Krúdy Gyulának is különös kapcsolata volt, meleg baráti viszonyuk azután is megmaradt, hogy testi kapcsolatuk megszűnt. A legenda szerint a *Szindbád* Majmunka-figurája őt idézi, s a *Vörös postakocsi* című regényében is megörökítette alakját. Róza maga is több életrajzi élményeiből táplálkozó novelláskötetet adott ki, és – egy részük alnéven – több írása is megjelent a korabeli lapokban.

(Ismét közbe kell szólnunk: ez a „vendég”, az írónak gyengécske pályakezdő: Pekár Gyula⁴ volt... Róza anyagilag is támogatta a magas termetű ifjat, Stróbl Alajos Arany János szobrának Toldi-modelljét...⁵)

(Budapesti Hírlap, 1894. március 13.)

Pilisy Róza levele Krúdy Gyulának

Kedves Mester – ez kevés mesterek-mestere! E perczben olvastam a Magyarországbán az egykor Fehér Kaméliás hölgyet – bár ez a Kamélia már bebarant, mint... Beján mondja, de bevénült. [...] Gyere el öreg 4 hete behozattam a karczost s folyton várlak. Azelőtt, amikor oly sivár volt az életem, s olyan voltam, mint a penészes savanyított uborka, el-eljöttél. S most, midőn csupa rózsza hever előttem-utánam, s oh rajtam is – most nem jössz el. Legújabb barátom Mdme Sévignének⁶ hív, lehet, idővel ez is rá jön, nem vagyok egyéb, mint egy agg – de fájdalom – nem – aggszűz. Ha az lennék, Te lennél, oh Te Mester, kinek odadobnám azt – amim nincs.

A már öreg híved a Lovarnő a Fehér R.

(1915, OSZK Kézirattára, Levelestár)

- 4 Író, újságíró, politikus, miniszter (1867–1937). Pekár Gyulát Justh Zsigmond terelgette a képzőművészeti tájékozódás felől az irodalom irányába. 1892-ben lépett be tárcaírónak a *Magyar Hírlaphoz*, de 1893 nyarán már hosszabb európai körútra indult. Őt nyelven beszélt tökéletesen. Több évtizeden keresztül óriási befolyással bírt az irodalmi és a politikai közéletben. 1901–1935-ig (kivéve az őszirózsás forradalom és a Tanácsköztársaság idejét) a szabadelvű Keresztény Nemzeti Egyesülés Pártja (KNEP), egységes párti, majd a Nemzeti Egység Pártja (NEP) programjával országgyűlési képviselő. Igazi nőfalónak tartották, a korban sok-sok intim pletyka keringett hódításairól.
- 5 Valóban, az Arany-szobor Toldi-figurájának modelljéül a szobrász az atlétikus, kisportolt testű Pekár Gyulát választotta.
- 6 Azaz: Marie de Rabutin-Chantal, marquise de Sévigné (1626–1696) márkiné, aki 25 éven keresztül levelezett leányával. Leveleit a korban divatos „roman-fleuve”, azaz a folyóregény végtelen hőmpölygésével írta, s bennük megrajzolta a XIV. Lajos korabeli udvari élet teljes képét. Leveleit – egy idő után – sokan másolni és terjeszteni kezdték.